

Adı:

Tarih:

Kayaç, mineral, maden

Doğada bulunan, bir ya da birkaç mineralden oluşan katı maddelere kayaç denir. Dağlardaki kayalar ve yerdeki taşlar kayaçtır.

1. Kayaçlar minerallerden oluşur.

☐ Doğru ☐ Yanlış

2. İşimize yarayan ve yer altından çıkarılan kayaç ve minerallere ne denir?

☐ a) Maden ☐ b) Fosil ☐ c) Toprak

3. Kartları aç, madeni kullanıldığı yerle eşleştir. (Eşleştir.)

- | | |
|-----------|-------------------|
| 1. Mermer | a) Çivi ve köprü |
| 2. Kömür | b) Bina ve heykel |
| 3. Bakır | c) Elektrik teli |
| 4. Demir | d) Yakıt |

4. Dünyadaki bor madeninin büyük bölümü Türkiye'dedir.

☐ Doğru ☐ Yanlış

5. Marmara Adası'ndan çıkarılan ve heykel yapımında kullanılan kayaç hangisi?

☐ a) Mermer ☐ b) Kömür ☐ c) Bor

6. Doğada mı oluşur, insanlar mı yapar? (Her birinin yanına grubunun harfini yaz: A = Doğada oluşur, B = İnsanlar yapar)

☐ Kömür ☐ Plastik ☐ Mermer ☐ Cam bardak ☐ Kaya ☐ Tuğla

7. Hangileri madendir? (Birden çok doğru olabilir.)

☐ a) Demir ☐ b) Bakır ☐ c) Altın ☐ d) Plastik

8. Bütün kayaçlar minerallerden oluşur. Granit bir kayaçtır. Buna göre hangisi doğrudur?

☐ a) Granit minerallerden oluşur ☐ b) Granit bir sıvıdır ☐ c) Granit bir canlıdır

Fosil nasıl oluşur?

Çok uzun zaman önce yaşamış canlıların taşlaşmış kalıntılarına ya da izlerine fosil denir. Fosilleri inceleyen bilime fosil bilim (paleontoloji), bu bilim insanlarına fosil bilimci (paleontolog) denir.

9. Fosilin oluşumunu sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

☐ Kalıntı taşlaşır ☐ Çamurun altında kalır ☐ Üzerine katmanlar birikir
☐ Fosil ortaya çıkar ☐ Yumuşak kısımları çürür ☐ Canlı ölür

10. Ölen her canlı fosil olur.

☐ Doğru ☐ Yanlış

11. Fosilleri inceleyen bilim insanına ne denir?

☐ a) Fosil bilimci ☐ b) Gök bilimci ☐ c) Aşçı

12. Bir fosil birkaç günde oluşur.

☐ Doğru ☐ Yanlış

13. Canlı kalıntısının çok uzun sürede taşla dönüşmesine _____ denir.

(taşlaşma / erime / çimlenme)

14. Fosiller bize ne anlatır?

☐ a) Çok eskiden yaşamış canlıları ☐ b) Yarın havanın nasıl olacağını
☐ c) Suyun kaç derecede kaynadığını

15. Bir dağda deniz kabuğu fosili bulundu. Bundan ne çıkarabiliriz?

☐ a) Burası çok eskiden deniz olabilir ☐ b) Burada dün yağmur yağdı
☐ c) Bu dağda şimdi balıklar yaşıyor

16. Fosil bilimciler kazı yaparken fırça gibi küçük araçlarla dikkatle çalışır.

☐ Doğru ☐ Yanlış

Cevap anahtarı

1. **Doğru** Bir kayada bir ya da birkaç çeşit mineral bulunur.
2. **a) Maden** Demir, bakır, mermer ve kömür birer madendir.
3. **1-b, 2-d, 3-c, 4-a**
4. **Doğru** Bor, ülkemizin en önemli madenlerinden biridir.
5. **a) Mermer** Marmara Adası mermeriyle ünlüdür. Mermer bina ve heykel yapımında kullanılır.
6. **Kaya: A, Mermer: A, Kömür: A, Tuğla: B, Plastik: B, Cam bardak: B** Kayaçlar ve madenler doğada oluşur. Tuğla, plastik ve cam fabrikada yapılır.
7. **a) Demir, b) Bakır, c) Altın** Plastik doğada bulunmaz, fabrikada yapılır.
8. **a) Granit minerallerden oluşur** Bütün kayaçlar için doğru olan, bir kayaç olan granit için de doğrudur.
9. **Canlı ölür → Çamurun altında kalır → Yumuşak kısımları çürür → Üzerine katmanlar birikir → Kalıntı taşlaşır → Fosil ortaya çıkar** Kalıntı çamurla örtülür, çok uzun sürede taşlaşır ve sonunda ortaya çıkar.
10. **Yanlış** Çoğu canlı tamamen çürür. Fosil oluşması için canlının hızla çamur ya da kumla örtülmesi gerekir.
11. **a) Fosil bilimci** Fosil bilimciye paleontolog da denir.
12. **Yanlış** Fosilin oluşması binlerce, hatta milyonlarca yıl sürer.
13. **taşlaşma** Kalıntı taşlaşınca fosil oluşur.
14. **a) Çok eskiden yaşamış canlıları** Fosiller, eskiden yaşamış canlılar ve onların yaşadığı yerler hakkında bilgi verir.
15. **a) Burası çok eskiden deniz olabilir** Deniz canlıları denizde yaşar. Fosilleri, oranın çok eskiden deniz olduğunu gösterebilir.
16. **Doğru** Fosiller kırılabilir. Bu yüzden sabırla ve dikkatle çıkarılır.